

મી કીતાબો અરીફતા પહેલાં કાદરી કુપલીના
રજીસ્ટર્ડ થયેલી કીતાબો બીલીમોરાની
મખાલફાતુ મ્યાનમાં રાખવું.

બહારે પરસ્તાં

—ઉર્ફ—

મહબુબે પીરો-જવાં

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

શ્રીર સૈયદઅલા ખીન સૈયદ અમીરઅલી કાદરી.
પ્રસિદ્ધ કરવાનું કે.-દેગડીરટ્ટી ખીલીમોરા.

સને ૧૮૬૭ના રપમા એકટ મુજબ રજીસ્ટર્ડ થયેલી છે
માટે માલિકની રજા સિવાય કોઇએ છાપવી અગર
છપાવવી નહીં.

સને ૧૮૧૮ ખસવી.
આકૃતી ૧ લી.

સને ૧૩૩૬ હીજરી.
નકલ ૨૦૦૦

મુસ્ત અહીટાના પુલપર ટાંકી પાસે આવેલા શંકર પ્રીન્ટીંગ
પ્રેસમાં નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમે છાપું

શીમત રૂ. ૮-૬-૦

જા, બે નખી

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
જાન સંપાદ
ગુજરાતી સાહિત્ય-સંગ્રહ

૭૪૫

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૪૩૫ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ બહારે પ૨૨૨૮૧

વિષય ૬૪૬૮ : ૧૨૧ ૪૬૮

બહારે પરસ્તાં,

—ઉર્ફ—

મહબુબે પીરો-જવાં.

દીખાયા.

મોહીબો:—

કદીમ જમાનેસે ગાના (ગાયન) સુનને ચોર ગાનેકા લોગોંમેં શૌક જારી હે, ગાના અજીબ શય હે, જીસસે દીલકો રાહત હોતી હે, ચોર ગમ દુર હોતા હે. ઇસ જમાનેકે લોગોંમેં ઇસકા શૌક હુદસે જ્યાદા હે, ઇસલીયે ગાનેકી સદહા કિતાબેં છપ ચુકી હેં, ચોર નધ નધ કિતાબેં છપતી રહી હેં. મેંનેલી આઠ કિસમકી કિતાબેં ગાનેકી છપવાકર પખ્લીકકી ખિદમતમેં પેશ દી હેં, ચોર પખ્લીકને ઉનકો પસંદ કી હેં, ચોર ઉનકો બારબાર છપાનેકી જુરત પડી હે, ચોર શાયેકીન નધ કિતાબેંની તલબ કરતે હેં, ઇસલીયે પેશતર જો ગજલેં ચોર ગાયન જેરી કિતાબોંમેં છપ ચુકે હેં, ઉનસે અનોખી ઉમદા

ચોર ગાયન, જમા

કરકે એ કિતાબ “ બહારે પરસ્તાં ” ઉર્દૂ “ મહબુબે પીરો-જવાં. ” શાયેકીનકે લીચે છપવાયા હું, ઉમ્મીદ છે, કે પખ્લીકકો અરુર એહ કિતાબલી પસંદ આયેગી.

યુરોપકી લડાઇકે સખખ કાગજકી ગીરાની બેહુદ છે, એાર એકકે ચાર દામ હો-ગયે છે. લેકીન ખરીદારોં પર ખાર ન-ગુજરે ઇસ ખ્યાલસે ઇસ કિતાબકી કીમત સીફ ચાર આને રખખી છે, કે જુસ્સે લોગોંકો ખરીદ કરના આસાન હો,

મેરે તરફસે ને કિતાબેં છપ ચુકી છે, ઉનમેંસે અંદ કિતાબોંકે નામ એાર કીમત ઇસ કિતાબકી પુશત પર છાપી છે. અગર કીસીકો અરુરત હો, તો નીચે લીખખે હુયે પતેસે ખત લીખકર તલખ કરનેસે વી. પી.સે રવાના કી જાયેગી. કકત. વસ્સલામ.

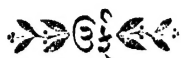
મુ. ખીલીમોરા.

દેગડી સ્ટ્રીટ

રાકીમ હુઆગો.

મીર સૈયદઅલી કાદરી.

પાહારે પરસ્તાં,

મહબુબે પીરો-જવાં

ગઝલે હમ્દ-૧.

હે ઝુહુર તેરાહી ચાર સુ, તેરી શાન જલ્લ જલા-લહુ,
 માહો મેહરમેં અયાં હે તુ, તેરી શાન જલ્લ જલા-લહુ.
 હે તેરાહી કાઅમેમેં નુર સળ, તેરા ખુત-કદમેં ઝુહુર સળ,
 તુ યહાં હે ઓર વહાંથી તુ, તેરી શાન જલ્લ જલા-લહુ.
 તુ અહાં કહીં હે નિહાં કહીં, તુ હરએક-અહે કહાં નહીં,
 તુહી દીલમેં હે તુહી રૂ-ગરૂ, તેરી શાન જલ્લ જલા-લહુ.
 તુ દુધકે અયેખસે દુર હે, તુ અદીમે મિસ્લ ઝુરર હે,
 નહીં એક હોનેમેં શુફતશુ, તેરી શાન જલ્લ જલા-લહુ.
 મેં જલીલ ઓર જલીલ તુ, મેં અઝર ઓર કવી હે તુ,
 રહેં જેરે તેગ મેરે અદુ, તેરી શાન જલ્લ જલા-લહુ,
 મેં હું ખાક-પાયે અલીયે વલી, જો નખીયે પાકકે હેં વસી,

મુઝે મસ્ત ઉનકા બનાદે તુ, તેરી શાન જલ્લ જલા-લહુ.
 યે ઝરીખ સૈયદ ખસ્તા-બાં, હે હજાર દર્દસે ના-તવાં,
 રહે લુત્ફસે તેરે મુર્ખા-રે, તેરી શાન જલ્લ જલા-લહુ,

ગઝલ-૨.

હલકોંમેં રસુલોંકે વોહ મોહમ્મદ મદની હે,
 ક્યા ચાંદસી તસવીર સિતારોંમેં છની હે,
 ઉનકે મેં ગુલામોંમેં હું સળકે જો હેં આકા,
 સરતાજ રસુલે સૈયદે મક્કી મદની હે.
 પુછેંગે ન હુશમેં ઉન શૌખસે આમાલ,
 ક્યા ખીગડી હુમ્મ ખાત મોહબ્બતમેં બની હે,
 અદ્વાહકે મહબુબસે હે ઇશકકા દાઅબા,
 બંદેકા-લી ક્યા હોસલા અદ્વાહો ગની હે.
 કુછ નાઅત પરહું રૌઝયે પુરનુર પર ચલકર,
 યે ખાત અમીર અબ તો મેરે દીલમેં ઠની હે.

ગઝલ-૩.

જનાબે ગૌસુલ આઝમ શાહે જુલાની મુઝે,
 અપને બહરે ક્યેઝસે થોડા-સા દો પાની મુઝે.
 કર રહી હે ગર્ક બહરે ગમકી તુગયાની મુઝે,
 રહમ ફરમા-કર સંભાલો કુતબે રખ્યાની મુઝે.
 બહરે અબુબકે ઉમર ઉસમાન ઓર બહરે અલી,

ખરે દરે અકદસ બુલા-લો ગૌસે સમદાની મુઝે.
 નુર ચશમે હુયદરો સફદરો દીલખંદે હસન,
 ખાખમે દીખલાઈયે દરગાહે નુરાની મુઝે.
 અપની મહબુબીકા સદકા અજ ખરાયે મુસતફા.
 શાદ કરદો સૈયદે કવનેનકે જાની મુઝે.

ગઝલ-૪.

દરપે મુશતાકે જીયારત હેં તેરે મતવાલે,
 નીકલ-આ હુજરેસે અય ચાંદસી સુરત-વાલે.
 નામ લેલે-કે તેરા પાતે હેં હર દુખસે નજાત,
 રંજો ગમવાલે અલમ-વાલે મુઝીબત વાલે.
 ખ્યારે અદલાહકે યે કેહકે બુલા-લો મુજકો,
 કે ઈધર આ મેરે દીવાને મેરે મતવાલે.
 એક નઝઝારેમેં કેહિ-દેતે હેં સુખહા-નદલા.
 મસ-હફે રૂયે મોહંમદકી તિલાવત-વાલે.
 હો સહારા ઉન્હં યુસુફકી તરેહ બહરે કરમ,
 આહમેં દુખ રહે હેં તેરી આહત-વાલે,
 દીલકે હર રેશેમેં હે નામે મોહંમદ અકબર,
 તાર ઈસ રેશેકે તુ બહરે કદન કંતવા-લે.

ગઝલ-૫.

અજીબ યે ઇશકકા દોનોં તરફ અસર ફયલા,
 ઇધર ખ્યાલ ચલા ચોર ઉધર ચલી લયલા.
 સીયાહ-પોશ ને કાઅળેકો કયેસને દેખા,
 હુવા ન અખત તો ચીલ્લા ઉઠા કે યા લયલા.
 અય અમીન તુઝનેં શહીદાને નાઝ દફન તો હેં,
 રહે ખ્યાલ કે ઉનકા કફન નહો મયલા.
 ગયા ને કાઅળેકો મજનું તો યે દુઆ માંગી,
 ઇલાહી સુઝનેં જુદા નહો ઉલફતે લયલા.
 લગી ને હુશરેં રીઝોંકો ખ્યાલ ચીખ ઉઠે,
 ખુદા-કે વાસતે સાકી ચુરાહી વ મય-લા.
 લુટી નહો કીસી દીલકી બગી હુઝ બસતી,
 બહોત ખુલંદ હે અકબર સદાયે વાવેલા.

ગઝલ-૬.

ગંજે શકરકા ખ્યાલા સાગિર ખીલા રહા હે,
 મસ્તે અલસ્ત બે-ખુદ બે-દીલ બના રહા હે.
 કલીયર શરીફમેં હે એક સાગિરી મસીહા,
 ચુરદા દીલોંકો ને કે દગમેં જુલા રહા હે.
 સુફી બતાઓ કીસકી લાઝીમકો ખડે હે,
 સાગિરકા તખતે નુરી આંખોંસેં આ રહા-હે.
 અદના હેં હુમતો ખાદીમ મખદુમકે હેં બંદે,

બંદામેં ખાસ બંદા સાબિર બના રહ્યા હે.
 ઝાહીદકો કયા ખબર હે આશીકહી બનતે હેં,
 માઅશુક ઇશકે આશીક બનકર દીખા રહ્યા હે,
 બે-તાબ હો-ગયે હુમ સાબિરકા નામ આયા.
 સાબિરકા ઇશક હુમકો બિસમીલ બના રહ્યા હે.

ગઝલ-૭.

લાઝીમ યે ન-થા તુમકો દીલ લેકે દગા કરના,
 મહઝમ યે કિસમતકા ફીર ફીસસે ગીલા કરના.
 દીલબરકી ખુશી કરના યા દીલકા કહા કરના,
 ઇસ ફીકમેં બચઠા હું આગે મુઝે કયા કરના.
 પરહુતા હું તેરા કલમા જપતા હું તેરી માલા,
 અય હુસ્નકે માલીક હુમપર બી દયા કરના.
 ગયરોંકો ઝમાનેમેં સબ અપના બનાતે હેં,
 યે આપહીકા હે શેવા અપનેકો બુદા કરના.
 દીલ મેંને દીયા તુમકો કયા ઇસમેં બતા મેરી,
 યે દીલ હે યા આઈના હે ઈનસાફ જરા કરના.

ગઝલ-૮.

હુવા ખ્યાલ મુજકો તો ખાબમેં, વોહ જમાલ અપના દીખા ગયે.
 યે મહુક લહુક થી લિખાસમેં, કે મકાન સારા બસા ગયે,
 હુમેં દાગે ગમસે છુડા ગયે, હુમેં માસીયતસે બચ્યા ગયે,

વોહ નખી મોહંમદ મુસ્તફા, કે મુયે ખરશે-ઉલા ગયે.
 ગુનેહ-ગારોંકા ગમ લીયે, વોહ શફા-અતોંકા અલમ લીયે,
 વોહ મલકને જીનકે કદમ લીયે, વોહ ઝમીંપે અર્શસે આ-ગયે.
 ન હટે કદમ તેરી રાહસે, કે યે આશીકોંકા તરીકા હે,
 જો સિતમ હુવા ઉસે સેહ-લીયા, જો કડી પડી વોહ ઉઠા ગયે.
 વોહ હલીમા લેદ ખુદા નહીં, યે મુકામે યુનો-ચરા નહીં,
 તુ ખુદાસે પુછ વોહ કોન થે, તેરી બકરીયાં જો ચરા ગયે.
 હો દુરૂદ તુમપે હજારહા, મેરે રાહનુમા મેરે ના-ખુદા,
 મેરા પાર ખેડા લગા ગયે, મેરી ડુખી નાવ તીરા ગયે.
 હમેં જીંદગીડી ખબર નહીં, રહે તો શામ તક સહર નહીં,
 ચલો અખતો અકબર ગુજર નહીં, ચહાં કીસ ખ્યાલમેં આ-ગયે.

ગઝલ-૯.

મેરી આંખોંમેં મદીના શકલે અહમદ દીલમેં હે,
 કયું ન હુંડું મેં મેરી લયલા ઇસી મહમીલમેં હે,
 પુછતે હો કયું લલા મુઝસે તુમ અય મુનકર નકીર,
 ક્યા નઝર આતી નહીં સુરત જો મેરે દીલમેં હે,
 અબરૂયે ખમદારકા જખમી હું લો મેરી ખબર,
 અય મસીહા જાન કુછ બાકી તેરે ખિસમીલમેં હે,
 દેખકર રૂયે મોહંમદ મુસ્તફા કેહતે હેં સખ,
 જીસકો કેહતે હેં ખુદા વોહ પરદે હાઇલમેં હે.

આજ મજમા નાં-નિસારેંકા હે મકતલમેં અમીર,
ફયસલા અબ જાંઘીકા કબજે કાતીલમેં હે.

મઝલ-૧૦.

ઢીલહી નહો કાબુમેં તો ક્યા મેરી ખતા હે,
 યે શાને ખુદા હે,
 સચ હે જો મોહબ્બતમેં કીસીને યે કહા હે,
 આફત હે બલા હે,
 વાકીફ હેં ખુતસે હમેં સબ હાલ હે માઅલુમ,
 કે જીતને હેં માઅશુક,
 ઉનકે વોહ કામ હેં કે રગ રગમેં દગા હે,
 કબ ઉનસે વફા હે,
 રૂંઠેંગે અગર તુમ તો મનાઈંગે તુમ્હેં હમ,
 ઇસકા તો નહીં ગમ,
 પર છેડના માઅશુકકા આશીકકો રવા હે,
 ઇસમેંહી મઝા હે,
 આઝારે મોહબ્બતસે અલ્લાહી ખચાયે,
 યે ગમ ન દીખાયે,
 યે દર્દ વોહ હે જીસકી નહીં કોઈ દવા હે,
 બેકાર દુઆ હે,

સયદાંકો લગે કોસને અંદાઝ તો દેખો,
 કુછ ગચ્છોર કરો તો,
 મરના હે તો મરનેકે સીવા કોન જ્યા હે,
 આખીરકો ફના હે.

ગઝલ-૧૧.

ધરિફાંકે ગુલ ખીલાદો બંદા-નવાઝ ખાન્ન,
 દીલકો ચમન બનાદો બંદા-નવાઝ ખાન્ન,
 ગશ ખાકે ગીર પડેંગે મિસલે કલીમ લાખોં,
 જલવા જરા દીખાદો બંદા-નવાઝ ખાન્ન.
 ઉમરે રવાંકી કિશ્તી ગીરદાબમેં ફંસી હે,
 તુફાનસે બચાદો બંદા-નવાઝ ખાન્ન,
 દરપર ખડે હુયે હેં મુશતાકે દીદ લાખોં,
 પરદા જરા ઉડાદો બંદા-નવાઝ ખાન્ન,
 ખ્યાસા હું બે-ખુદીકા મય-ખાનયે અઝલસે,
 એક જામે મય પીલાદો બંદા નવાઝ ખાન્ન.
 યોગે હુજકો શાહુ અજમેરમેં ખુલાકર,
 દરકો ગદા બનાદો બંદા-નવાઝ ખાન્ન.

ગઝલ-૧૨.

તુ જહાં બન કનકે નીકલા ખલક દીવાની હુધ,
 જામા ઝેખીએ તેરે કીસ કીસકી ઉરયાની હુધ.

અઘ્ઘાહ અઘ્ઘાહ કીસ કહર હે આશનાઈ હુસનો ધરક,
ખાલ ઉધર ખીખરે ઇધર દીલકો પરેશાની હુઇ.
મુઝસે તુઝસે હો-ચુકી હે ગુફતગુ સોજે અઝલ,
જુપને-વાલી હે કહાં આવાઝ પેહુછાની હુઇ,
હઝરતે યુસુફને અછછા ગુલ ખીલાયા મીશ્રમેં,
ચાક દામાનીસે પયદા પાક દામાની હુઇ,
મુઝકો દેવડી પર ખીઠાકર આપ ઘરમેં સો-રહે,
આશીકી કાહેકી ઠેહરી યે તો દરખાની હુઇ,
આસીયોંકો દેખકર આગોશે રહુમતમેં અમીર,
ખે-ગુનાહોંકો ક્યામતમેં પશેમાની હુઇ.

ગઝલ-૧૩.

લગી સીનેમેં આતશે ઇશકે નખી, મેરા હુંડેસે મુઝકો
જીગર ન-મીલા,
ઉડે દીલકે ધુવે હુવા ખાક કદન, પતા રૂહકો જીસ્મકો
પર ન-મીલા.
ગયા સદ-મયે શાહસે અર્શલી દીલ, ગયા જલ્દયે શૌકલી,
ખાકમેં મીલ,
લગા જલકે દીરાકમેં કેહને યે દીલ, મેરે સોઝકો સોઝે
જીગર ન-મીલા.
મેરે ઇશકકી શાખ ન પુલી ફલી, મેરે દીલકી કીસી દીન
ફલી ન-ખીલી.

તેરે નખલે ધુરાઈસે બાગે નખી, મુઝે કુછ ન-મીલા
 જે સમર ન-મીલા.
 તુઝે દેખુંગા મસજીદો દરમેં આ, તેરા પુછુંગા કાઅબમેં
 જાકે પતા,
 તેરી હોગી તલાશ બ-અરશે ઉલા, મેરે દીલમેં અગર
 તેરા ઘર ન-મીલા.
 કોઈ તુઝસા મહ-રમેં રાઝ કહાં, કોઈ અયસા હે
 બંદા-નવાઝ કહાં,
 મેં ધીસુંગા જખીને ન્યાઝ કહાં, તેરે દરસે અગર મેરા
 સર ન-મીલા,
 હુઈ હીજરે રસુલમેં ઉમ્ર બસર, વલે હાથે જલાલી
 ખસ્તા જગર,
 મીલે મીલનેકા ખલકમેં લાખેં બશર, કોઈ ગમકા શરીફ
 મગર ન-મીલા.

મઝન-૧૪.

આમાદા વોહ મીઝગાંસે હેં નાવક ફગની પર, ફગની પર,
 ફગની પર.
 મેંહ તીરોંકા બરસેગા ગીઝાલાંને ખુતની પર, ખુતની પર,
 ખુતની પર.
 છુ-જાયે હવાલી તો તન સાફ હો મયલા,

હે કતેઅ યે જામા તેરી નાજુક બદની પર, બદની પર,
બદની પર.

સૈયાદ નદે રંજ અસીરાંને કફસ પર,
કર રહમ ગરીબોંકી ગરીબુલ વતની પર, વતની પર,
વતની પર.

મારા મુઝે ઉસને તેરે લખ યાદ દીલાકર,
આખિત હે મેરા ખુન અકીકે યમની પર, યમની પર,
યમની પર.

કયા રૂખા મીલા ઉસકો અમીર અર્શપે પહોંચા,
સર જસકા ઝુકા પાયે રસુલે મદની પર, મદની પર,
મદની પર.

ગઝલ-૧૫.

હે નુરે મોહંમદકી ઝલક રંગે યમનમેં,
રાખેલમેં ખેલેમેં ચંમેલીમેં સમનમેં.
ગર યેહી રહી આગ મોહુખ્ખતકી બદનમેં,
ઉડ જાઉંગા કાપુર લગાતેહી કફનમેં.
ઉસ કપરે આલમકે પસીનેકી ઝીયાસે,
ખુ મુશકે ખુતનમેં હે ચમક લાલે યમનમેં.
ખે-કસ હુમેં આજુઝ હું મદીનેમેં ખુલાલો,
મર જાઉંગા ઘુંટ ઘુંટકે કહીં રંજે મેહનમેં.

કર્યાદ હે કર્યાદ હે અય દાવરે મેહશર,
 ઝોહરાકા ચમન લુટ લીયા શામકે બનમેં,
 અકબર હે મેરા નામ સના-ખાને નખી હું,
 ખુલખુલસા ચેહકતા હું ગુલીસ્તાને સહનમેં.

ગઝલ-૧૬.

અય પીરે મુગાં મુજકો અગર અપના કીયા ચાહે,
 ભરભરકે દીયે-જા બસ આગર જો દીયા ચાહે,
 કયા ખુબ ફરીશમા હે ઉસ સોજે મોહખ્ખતકા,
 જલતા હે વોહ પરવાના જીસકો-કે દીયા ચાહે.
 મય-ખાનયે મુરશીદસે પીપીકે મયે વહદત,
 વોહ કામ કીયા ચાહે જીસકો-કે પીયા ચાહે,
 સાકી તુ રંગીલા હે મુજેલી તુ રંગ લાહે,
 પીતેહી મીલે વોહ રંગ જો રંગ દીયા ચાહે.
 જો ગરદીશે કિસમતસે વહશતસે ફટા દામન,
 ઉસ ચાકે ગીરેખાંકો કીસ ઢબસે સ્રીયા ચાહે.
 મેંલી તો ફરીદી-હું સદકા મેરે મુરશીદકા,
 કેહલાઉં મુહાગન મેં ગર આપ પીયા ચાહે.

ગઝલ-૧૭.

દસ્તે નાજુકમેં હિના મલકે દીખાતે ન-ચલો,
 ઇસ બહાનેસે મેરા ખુન બહાતે ન-ચલો.
 કયુંજી ઉભરે હુયે જોખનપે દુપટ્ટા કયસા,
 યે છુપાનેકી નહીં ચીજ છુપાતે ન-ચલો.
 ચોંક ઉઠે ન કહીં ફીતના રોજે મેહશર,
 શોખ-દીદા ન-બનો ઠોકરેં ખાતે ન-ચલો.
 ઉનસે કેહતી હે જવાની કે હયાકો ટાલો,
 સાથ શરમીલી સહેલીકો ખુલાતે ન-ચલો.
 હઝરતે ઐજબી સૈયદ હેં કોઇ ઓર નહીં,
 રૂખયે આલે પયંબરકો ઘટાતે ન-ચલો.

ગઝલ-૧૮.

હુમ મર્દ હેં ઓર ઇશક હે મરદાના હુમારા,
 મહબુબે ઇલાહીસે હે યારાના હુમારા.
 મેહશરમેં બચા-લેંગે નખી મુજકો યે કેહકર,
 છેડો ન ઇસે યે તો હે દીવાના હુમારા.
 ક્યા અય ફલકે પીર તેરા ખોદ કરેં હુમ,
 બાહર તેરી ગરદીશસે હે કાશાના હુમારા.
 કયું સાઠીયે ગરદન તુ મેરી કરેતાં હે કામવત.

તુઝસે ન-ભરા જાયેગા પયમાના હમારા.
 આકા હે નખી ઓર અલી અપના હે મવલા,
 મીલતા હુવા સલમાનસે હે અફસાના હમારા.
 કુંદન હે વોહી કૌસરી ને ખાકમેં દમકે,
 ઇસ વાસતે હે લેસ ફકીરાના હમારા.

મઝલ-૧૯.

ઇલાહી શાહીદે કુદરતકા મતવાલા મુઝે કરદે,
 મયે ઇરફાને વહુદત શીશયે દીલમેં મેરે બરદે.
 લગા વોહ નુરકા સુરમા મેરી ચશમે ખસીરતમેં,
 કે જીસસે દુર હો-જાયેં કસાફતકે સભી પરદે.
 ઇલાહી કર અતા વોહ દીલ મુઝે જીસમેં તેરી ધુન હો,
 ફકત એક તેરાહી સૌદા હો યા રખ જીસમેં વોહ સરદે.
 તેરે બંદે ઝમાનેસે હેં મુસ્તગની તેરે હોકર,
 શેહન-શાહોંસે બેહતર હેં તેરી દરગાહકે બરદે.
 હવસ જખતક હે બાકી ગંજે કાઝંભી નહીં કાફી,
 ને દૌલતસે કિનાઅતકી હો પુર વોહ દીલ તવંગર દે.
 અતા આસાનીયાં કર રહુ-રવે સહે હિદાયતકો,
 ભટકતા હો ને દરતે ગુમ-રહીમેં ઉસકો રહબર દે.
 ચેહી એક ઇલતીબ સીદ્દીકી-યે ખસ્તાકી હે મવલા,
 ખુરા દીલ હો તો અઘ્ઠા દે ને અઘ્ઠા હો તો બેહતર દે.

ગઝલ-૨૦.

ઓ લા-મકાન વાલેં અપના પતા બતા-ન,
 આંખેં તરસ રહી હેં જલવા જરા દીખા-ન.
 મેં હુંડતા હું તુઝકો દીવાના-વાર હર સુ,
 ઓ શાહીદે હકીકી સુરત મુઝે દીખા-ન.
 દીલકો હે આહ તેરી આંખોંકો શૌક તેરા,
 આ દીલમેં મેરે આન આર આંખમેં સમા-ન.
 ઘંઘોર છા-રહી હેં ગફતલકી કયા ઘટાયેં,
 તુ અપ્પ બનકે આન છીંટા કોઈ લગા-ન.
 પ-તેમેં રંગ જીસકા આર ગુલમેં જીસકી ખુ હે,
 અય ઈંદલીખે શયદા ઉસકા પતા બતા-ન.
 નય-રંગીયે જહાંસે ઘબરા રહા હે સાગિર,
 યકરંગ ઉસકો કરદે નકશે હુમ્મ મીટા-ન.

ગઝલ-૨૧.

રસુલે હાશીમી મુમતાજ હેં ચું સળ રસુલોં-મેં,
 કે જયસે હે ગુલાબ અફઝલ ઝમાને-ભરકે પુલોં-મેં.
 ખડે હેં દસ્ત બસ્તા એકહી સફમેં શહો ખાદીમ,
 ઉસુલે મિલ્લતે અહમદ હે બડકર સળ ઉસુલોં-મેં.

અબાને મુસતફા થી તરબુમાને ગુફતયે દાવર,
 અસર હે ઉનકે જુમલોંમેં તો દર્દ હે ઉનકે મકોલોં-મેં.
 પયંબરકે નવાસે થે ખુદાકે લાડલે કયસે,
 કે આ આ-કર ઝુલાતે થે ફરીશતે ઉનકો ઝુલોં-મેં.
 ગયા મેં બાગમેં જબ થે સુનાયા મેંને ખુલખુલકો,
 પસીના હે નખીકા ગુલ ન-કયું ખુશખુ-હો પુલોં-મેં.
 સનાયે મુસતફાને કૌસરીકો કયા કીયા નામી,
 હુવા હે કોલેજો-મેં જક ચરચા હે સ્કુલોં-મેં.

ગઝલ-૨૨.

ન તનકી સુધ ખુધ ન જાંકી પરવા, ન તુમપે મરતે
 ન અયસે હોતે,
 હવાસ કાયેમ ન-હોશ બર જા, ન તુમપે મરતે
 ન અયસે હોતે.
 ખરાબ ખરના જલીલો રસવા, ન તુમપે મરતે
 ન અયસે હોતે.
 હુવા જો તકદીરકા થા લીજબા, ન તુમપે મરતે
 ન અયસે હોતે.
 હુયે હેં જો-ઝાર અપને જસે, થે હાલ દીલકા કહેં કીસીસે,

રહી ન જીનેકી અબ તમના, ન તુમપે મરતે
ન અયસે હોતે.

અનીસ હસરત જલીસ અરમાં, રહીક પુરકત શહીક હિરમાં,
બ-દીદે ગીરીયાં બ-દીલ તમના, ન તુમપે મરતે
ન અયસે હોતે.

મેરે જનાઝેકો અય અઝીઝો દરે સીતમ-ગર પે ચે રખકે કેહના,
તુમહારી પુરકતને ઉનકો મારા, ન તુમપે મરતે
ન અયસે હોતે.

ગઝલ-૨૩.

અજ દર્દ ળે-કરારમ ફર્યાદ-રસ ઇલાહી,
કસ નીસ્ત જુઝ તુ ચારમ ફર્યાદ-રસ ઇલાહી.
મીસકીન દર્દ-મંદમ શોરીદા ચું સીપન્દમ,
ગયેર અજ તુ દીલ ન બંદમ ફર્યાદ-રસ ઇલાહી.
શબહા બસે તપીદમ ગમહા બસે કશીદમ,
અકનું બજાં રસીદમ ફર્યાદ-રસ ઇલાહી.
બીમાર ના-તવાનમ બર લબ રસીદા જાનમ,
જુઝ તુ દીગર ન-દાનમ ફર્યાદ-રસ ઇલાહી.
તદબ અસ્ત જાંદગાની ઝેહરમ શુદ્ધ જવાની,
તદબીરહા તુ દાગી ફર્યાદ-રસ ઇલાહી.

દીદમ બસે બલાહા કરદમ બસે ખતાહા,
બર નદસ ખુદ જફાહા ફર્યાદ-રસ ધલાહી.

ગઝલ-૨૪.

દીલ મેરા બન્દયે તસલીમો રખા હો-જાયે,
યા ધલાહી મેરી મકબુલ દુઆ હો-જાયે,
યેહી ખાહીશ યેહી અરમાન યેહી હસરત હે,
મેરી હસ્તી તેરી ઉલફતમેં ફના હો-જાયે,
કયેસકી તરેહ ભટકતા ન-ફીરું જંગલમેં,
યાદ મંઝીલકી મેરી રાહ-નુમા હો-જાયે.
ભૂતક ધસ રાહકા નાસેહ કોઈ મુઝસે પુછે,
શાહુબી હો-તો મોહબ્બતમેં ગદા હો-જાયે,
અય ફલક કયા તેરે નજદીક યેહી હે ધનગાફ,
હમ તરસતે રહેં ગયરોંકા ભલા હો-જાયે.
ફીર તો અનેકા મઝાહી ન-રહે દુન્યામેં,
આપકી યાદ જો હાતીફસે જુદા હો-જાયે.

ગઝલ-૨૫.

ખુબી જો દીદયે દીલમેં ફીઝા મદીને-ફી,
નસીમે ખુલ્લકો સમઝા હવા મદીને-ફી,

ખજાના માથેરેફતકા દફન હે મદીનેમે,
 ખુદાકા ગંજ હે દૌલત-સરા મદીને-કી.
 હસનકો સખ્ત તો રંગત મીલી હુસેનકો સુખ,
 બટી નવાસોમે કયસી હીના મદીને-કી,
 જુદા હો દીલ મેરે સીનેસે કુછ નહીં પરવા,
 પર આરજુ નહો દીલસે જુદા મદીને-કી.
 તમામ જુમ્ મઆસીકે હોં મર્ઝ ઝાઇલ,
 મીલે જરાબી જો ખાકે-શીફા મદીને-કી.
 મુકદ્દ-દમ આપકા હે નુર સારે આલમ પર,
 હુધ હે અર્શસે પેહલે . ઝિના મદીને-કી
 કમાલ હિન્દમે દીલ તંગ હો-રહા હે અમીર,
 દીખા-દે વુસઅત અય બા-ખુદા મદીનેકી.

ગઝલ-૨૬.

દીલ લે-ગયા હમારા દીલદાર હંસતે હંસતે,
 કયા કામ કર ગયા વોહ યાર હંસતે હંસતે.
 યારો જરા ચલો તુમ લાવેં ઉસે મનાકર,
 વોહ હો-ગયા હે હમસે જો-ઝાર હંસતે હંસતે.
 મજલીસમે આશીકોંકે અબડ્ તેરીકો દેખું,
 આપસમે ચલ રહી હે તલવાર હંસતે હંસતે.

યારો સહેલ સમજો તુમ હાલ ના-તવાંકા,
 અયસા નહો મરે યેહ બીમાર હંસતે હંસતે,
 ગર શૌક ક્ષીદકા હે પહોંચિંગે ઉસકે ઘર તક,
 દેખેંગે હુમ મુસાફીર દીદાર હંસતે હંસતે.

ગઝલ-૨૭.

મુબારક હેં મીલા હે જીતકો બિસ્મીલાહ-કા સેહરા,
 વોહ ઉંચા સર હે જીઅમર હે ફના-શીલ્લાહ-કા સેહરા.
 શરફ અયસા નુબુવ્વતકા મોહંમદકો દીયા હકને,
 કે લેજી ગુંધકર સચ્ચા કલામુલ્લાહ-કા સેહરા.
 અજબ અંદાજસે આઈંગે મેહુશરમેં ગુલામ ઉનકે,
 સરોં-પર તાજ શૈશન ચોર અતી-ઉલ્લાહ-કા સેહરા.
 નદી ઈસખાતકે સખ ગુલ બીલાયે ચોક કલમેસે,
 જો બાંધા લા-ઈલાહ કેહકે ઈલ-લલ્લાહ-કા સેહરા.
 મોહંમદકી મોહબ્બતકે સખખ. ઉનકે ગુલામોંકો,
 ખુદાને ખુદ દીયા હે હુમ બે-ઈજનીલ્લાહ-કા સેહરા.
 મીલેગા અય સૈયદ અબ રોજે મેહુશરમેં તુમહેં હકસે,
 ચમકતા જગ-ગગાતા તાજ સલ-લલ્લાહ-કા સેહરા.

ગઝલ-૨૮.

વોહ નુરે જાતે રખી કીસ કીસ અદામેં આયા,
 અહમદકા મીમ બનકર સદ્દે-અલામેં આયા.
 અહમદ બને મોહમદ મહમુદ ઓર હામીદ,
 બનકર શકીએ મેહશર રે.જે જઝામેં આયા.
 અહમદકો દી તસદ્દી લા-તક-નતુ સુનાયા,
 ઉન્મતકી કી તથકી મુશકીલ-કુશામેં આયા.
 અહમદકા અગ્ર ઉઠકર બરસા ઉમંડ ઉમંડ-કર,
 વોહ તો રાત બનકર કાલી ઘટામેં આયા.
 પીપીકે પાક હોકર ઝમ ઝમકે જામ પયહમ,
 ચલ ચલ હરએક મોનીન ફીર અપની જામેં આયા.
 લયલામેં નાઝ હોકર મજનુમેં ઇશક બનકર,
 યુયુકમેં ઇશક બનકર કુલદે દોતામેં આયા.

ગઝલ-૨૯.

તેરા દરબાર શાહાના રીકાઈ પીર નુરુદ્દીન,
 મેરી સુરત ફકીરાના રીકાઈ પીર નુરુદ્દીન.
 ખ્યાલે માઅરેફત તેરા પરી બન બનકે આતા હે,
 હુવા હું તુમગે દીવાના રીકાઈ પીર નુરુદ્દીન.

ખુઝાદો તીશનગી મેરી પીલાદો આજ તો ભરકર,
 મયે વહુદતકા પયમાના રીકાઈ પીર નુરૂદીન.
 શરાબે માઅરેક્ત-સે ઝુમતે હેં મસ્ત હોહો-કર,
 અજબ તેરા હે મયખાના રીકાઈ પીર નુરૂદીન.
 મયે વહુદત પીલાઈ તુમને અહલે ધરકાંકો,
 હુમેંલી કરદો મરતાના રીકાઈ પીર નુરૂદીન.
 સૈયદે મઝલુમકો દુ-યાકે ઝગરોંસે રીકાઈ દો,
 સુનો ઉસકાલી અક્સાના રીકાઈ પીર નુરૂદીન.

ગઝલ-૩૦.

ફીરાકે જાનાંમેં હુમને સાકી લહુ પીયા હે શરાબ કરકે,
 તપે અલમને જીગરકો બુના તો ખાયા હુમને કબાળ કરકે
 નયા કરીશમા નઈ અદા હે ગઝલ હેં વોહ ફિત્ના-ગરકે ગમઝે,
 જરા જો રૂખસે નિકાળ સરકા તો મારકાલા હિજાબ કરકે.
 મેરે જનાઝેપે મેરા કાતીલ નમાઝ પરહ-કર ચેહ કેહ રહા હે,
 લે અબ તો સરસે અઝાબ ઉતરા ચલા-હું કારે સવાબ કરકે.
 ન-પુલ ખુલખુલ ખુશીમેં હરગીઝ જો ગુલકે પુલા નહીં સમાયા,
 ગયા વોહ અત્તારકી દુકાં-પર તો બેચા ઉસને ગુલાબ કરકે.
 ફકીર મીસકીં ગદા લીકારી કહાં થે અયસે નસીબ મેરે,
 જહે મુકદ્દ-દર પુકારતે હેં વોહ મુજકો આલી જનાબ કરકે.

ગઝલ-૩૧.

સોતા હે ગલે લગકે ને વોહ યાર પલંગ પર,
 ક્યા નાઝો અદાસે,
 આતી હે લપટ પુલોંકી મેહકાર પલંગ પર,
 ઉસ બંદે કબાસે.
 હે સુખ ને પોશાક તો ઉસ ગોરે બદન પર,
 સજતી હે સન્નવટ,
 રખતા હે અજબ તરેહ કર ગુલસા પલંગ પર,
 આંચલકી જુલાસે,
 સાકી મેં તેરે સહકે જરા નમકો ભરદે,
 ને શૌક સીવા હો.
 ને સાથ રહું યારકે શરસાર પલંગ પર,
 સર મસ્ત નશેસે.
 હે આરઝુ દીલકી ને વોહ આગોશમેં આવે,
 ખાહીશ હે મેરી યેહ.
 સો-નવે તો નહું મેં બલહાર પલંગ પર,
 મિત્રત હે ખુદાસે.
 રંગીની તેરે શેઅરકી સુન સુનકે હંસીં અબ,
 મુશતાક હુવા દીલ,
 તુ ખુશ રહે ઓર પાસ હો દીલદાર પલંગ પર,
 હર રોજ રઝાસે.

ગઝલ-૩૨.

મુઝે હુશ્રમેં બજશવાયે બનેગી,
 યે બીગડી તુમહારે બનાયે બનેગી.
 બ-બુઝ દીદ હરગીઝ ન-માનેંગી આંખેં,
 તુમહેં અપના જલવા દીખાયે બનેગી.
 જો આયેગી મેહુશરકી નૌબત તો ઉનકો,
 શક્રાઅતકા ડંકા બનયે બનેગી.
 બુરા યા લલા હું મગર આપકા હું,
 મેરે હાલ પર રહમ ખાયે બનેગી.
 છુપેગા ન યું તો કભી મેહુરે મેહુશર,
 તુમહેં રૂખસે પરદા ઉઠાયે બનેગી.
 સરે કૌસર અય કયેફે મુઝ ખાદા-કશકો,
 ઉન્હેં રહમ ખાકર બુલાયે બનેગી,

ગઝલ-૩૩.

જબ વોહ માહે અરબ અશ્રપુલ-અંબીયા, રૂખે તાબાંસે
 પરદા ઉઠાને લગા,
 દુર બુલમત હુધ હુવા રૌશન જહાં, હર તરફ જલ્વયે
 હુક દીખાને લગા.

ફીર તો આરોં તરફસે યે આઈ સદા, આજ પયદા
 હુયે અહમદે મુસતફા,
 કુફ્ર ખાતીલ હુવા દીન રૌશન હુવા, સીક્રયે ઇસલામ
 સખ પર જમાને લગા.
 બહુરે ગમમેં હુયે ગર્ક સખ બાદશાહ, કાખ કિસરાકા હય-
 બતસે ગીરને લગા,
 આર જાનીબસે કલમેકી આઈ સદા, લખે મોઅજ્જા
 જસદમ હીલાને લગા.
 બેકે સુખા શજર થા વોહ સખ ફલ ગયા, ખુશખુ આને લગી
 સખ ચમન ખીલ-ગયા,
 સહુને ગુલશનમેં ખુલખુલકી હે ચેહ-ચહા, યું હરએક
 જાનવર ગુલ મચાને લગા.
 આગ ફારસકી એક દમ સખી ખુઝ ગઈ, જીતની રસમેં
 કુફ્ર થીં દુર કી,
 જખમે જંગને લગી વોહ શમેઅ નુરકી, મીસ્લ પરવાના
 સખકો જલાને લગા.
 તેરે નાકીસકી હે બમ્મ ચેહી ઇલતીબ, સુનકે જલદી હે
 પુરી બ-રાહે ખુદા,
 ઇસ હીંદસે યુયે મદીના ખુલા, વર ન તસકીન દે
 દીલ ઠીકાને લગા.

ગઝલ-૩૪.

ફીરાકે દુરીમેં તડપું શાહા, બતાઓ મેં દીલ-ફીગાર
કબ-તક,

રહે તપીદા ખ્યાલ આબરૂમેં, યે દીલે બે-કરાર કબ-તક.
ન ખાઓ ખુર હે ફીરાકે શાહમેં, હે આગસી લગી તન
બહનમેં,

અજલ ને આના હે જલ્દ આજ, કરૂં મેં અબ ઇતેઝાર
કબ-તક.

ઉઠાયે ફીરતી હે ખાક મેરી, પસે ફના દશતે હીન્દ-હીમેં,
મેરી તરફસે રહેગા દીલમેં, સખા યે તેરે ગુબાર કબતક.
દીખાદે અબ ખાબ-હીમેં જલવા, હું બર્ક-સા મુઝતરીબ
મેં શાહા,

ન તાબે અખત અબ રહી હે બાકી, રહે યે અશમ
અશક-બાર કબ-તક.

કલી તો અખત અપના હોગા યાવર, ને ગુલશને
તીખા જાના હોગા,

ફીરાયેગી ફર બહર પરેશાં, યે ગરદીશે રોજગાર કબતક.
ખુદારા અબ તો બુલાઈ-યેગા, રૂબે મુનબ્બર દીખાઈયેગા,
મુસીબતેં હીજ્રતી ઉઠાયે ભલા, શાહા યે જાને-જાર કબ-તક.

ગઝલ-૩૫.

જો હેં ઉલટતમેં ક્રમીલ ઉનકી સુરત અયસી હોતી હે,
 તુમ્હારે આશીકે સાલીકકી સુરત અયસી હોતી હે.
 ખુદાઈ શેક્તા તો કયા ખુદા હે શેક્તા ઉનકા,
 યે કેહદો હુસ્ને યુસુફસે કે સુરત અયસી હોતી હે.
 ન-બુલે વોહ કીસી હાલતમેં અપની ઉમ્મતે આસી,
 ઇનાયત ઇસકો કેહતે હેં ઇનાયત અયસી હોતી હે.
 ખુદાકો ઉમ્મતે મહબુબલી મહબુબ હુદકી હે,
 મોહબ્બત ઇસકો કેહતે હેં ઇનાયત અયસી હોતી હે.
 મયે ઇશકે નખી પીપીકે મેં અય કયેફ કેહતા હું,
 કે અય રીદો શરાબે પાકો તીનત અયસી હોતી હે.

ગઝલ-૩૬.

વોહ મોંહસે મેરે નીકલે ખાત, યા મહબુબે સુખહાની,
 ખરાયે કાઝી ઉલ-હાજત, યા મહબુબે સુખહાની.
 કરમસે તેરે હર મુશકીલ મેરી આસાન હોતી હે,
 પરહા કરતા હું-મેં દીન રાત, યા મહબુબે સુખહાની.
 હસખ હે આપકા અછ્છી નસખ હે આપકા અછ્છી,
 કે હો તુમ સૈયદુસ-સાદાત, યા મહબુબે સુખહાની.

તેરા ક્રમલો કરમ હે રોજે મેહશર વર ન યાં કયા હે,
 ઇબાદત હે ન કુછ હે તાઅત, યા મહબુબે સુખહાની.
 ગઝબ હે આપકા કેહલાઉં ઓર અફકારે દુન્યાસે,
 રહું રંબુર મેં હયહાત, યા મહબુબે સુખહાની.
 વસીલા અપની બખશીશકા ઝહીરી જનતા હે,
 લીખે જો ચંદ ચે અબયાત, યા મહબુબે સુખહાની.

ગઝલ-૩૭.

નશાં પાયા તુમહારા હમને ખુદ બે-નશાં હોકર,
 કે જો હરબાઈ રેહતે હો મગર સબસે તુમાં હોકર.
 છુપે હો કયા પહોંચ જાઈજે વાંભી દુંડને-વાલે,
 અબસ ઇતરા રહે હો તુમ મકીને લા-મકાં હોકર.
 જો છુપના થા તો હર શયમેં જુહુર અપના દીખાયા કયું,
 તુમ્હેં દેખા હે હમને આશીકે રૂપે ખુતાં હોકર,
 તસદ્દુક ઇસ હયાકે સામને આનેસે શરમાના,
 મગર રેહના સદા ઇસ ખાકકે પુતલેમેં જાં હોકર,
 છુપા સકતા નહીં મુખતાર રાજે ઇશકકો દમભર,
 બહોત હે પેટકા હલકા કીસીકા રાઝદાં હોકર.

ગઝલ-૩૮.

મતલબ નહીં હે બાગે જનાંકે હુસુલસે,
 મુઝકો ખુદા મીલાયે ખુદાકે રસુલસે.
 યા રબ તેરે હુખીબકે દરપર મેં મરમીદું,
 પાયે શરફ દુઆ મેરી બાબે કુબુલસે,
 મેરી જર્બી હો ઓર તેરા સંગે આસતાં,
 તકદીરકી જીલા હો તેરી ખાકો ધુલસે.
 ઇમાન જીસકો કેહતે હેં હે ઇશકે મુસતફા,
 મતલબ નહીં હે મુઝકો પુરો વ ઉસુલસે.
 ગશ ખાકે જબ ગીરા તો મેં પહોંચ્યા હુઝુર તક,
 હાથ આ-ગયા હે બામે તરકકી નુઝુલસે.
 મગમુમ હું મેં બાગે રિસાલતકા ઇંદલીબ,
 દીવાન સન્નઉં નાચતે પયંબરકે પુલસે.

ગઝલ-૩૯.

દીલમેં ખ્યાલે દુશ્મન અય જાન રેહુ ન-જાયે,
 ચાને ખુદાકે ઘરમેં શયતાન રેહુ ન-જાયે.
 કાઅબેસે કયું જુતોંકો ઝાહીદ નીકાલતા હે,
 ચે ખાનયે ખુદા હે વીરાન રેહુ ન-જાયે.

આઈદા કલ કરના પામાલ લાશ કરકે,
 કાતીલકા કોઇ મેરે અરમાન રેહુ ન-જાયે.
 હમકો તો હે મીટાયા અય આસમાન તુને,
 દુશ્મન કીબી હમેશા ચેહુ શાન રેહુ ન-જાયે.
 ગુમનામ કી દુઆ હે સુખડો શામ યા રખ,
 તેરે સીવા કીસીકા એહસાન રેહુ ન-જાયે.

ગઝલ-૪૦.

ચલો દેખો મદીનેમેં કે વોહ સરકાર કયસી હે,
 વહાં ફરહત હે કયસી રૌનકે દરબાર કયસી હે.
 ઉડાકર સર લઇનોંકે કહા કુશતોંકે પુશતોંસે,
 કહો કયું બુલ-શીકારે હયદરે કરાર કયસી હે,
 ખુલે જતે હેં મેરે અયેખ હંગામા હે મેહશરકા,
 દીખાદે શાને સત્તારી મેરે સત્તાર કયસી હે,
 ચલે જન્નતકો જખ આસી કહા શાને કરીમીને,
 ગુનેહ-ગારો કહો કયું રહમતે ગફકાર કયસી હે.
 નહીં ગો પાસ મેરે કુછ મગર કયા ખૌફ હે મુજકો,
 કુગાં દીલમેં મેરે યાદે શહે અખરાર કયસી હે.

મઝલ-૪૧.

તેરે શૈઝેયે યા શાહે ઉમમ જાને હુઝીં નીકલી,
હજારોં નાઝ કરતી અપની જાને નાઝનીં નીકલી.
વોહ શાને કીખીયા નીકલી યે શાને મુરસલીં નીકલી,
શરફમેં કાઅબેસે બઢકર મદીનેકી જર્મીં નીકલી.
જલાકર ખાક કરદેગી તુઝે યે ગરદીશે ગરદું,
નખીકે હીજમેં મોહસે જો આહે આતશીં નીકલી.
કુછ અયસી શાનસે મહબુબે હક આયે સુયે જન્નત,
અખાંસે હુરો ગીલમાંકે સદાયે આફરીં નીકલી.
કલીમ અછછે ખીલાયે તુમને જોહર નાઅતે અહમદમેં,
અખાંસે હર સુખનદાં-કે સદાયે આફરીં નીકલી.

મઝલ-૪૨.

તસબ્બુરમેં હે જળસે રૂયે મોહંમદ,
મુઝે રેહતી હે જુસ્તજુ-યે મોહંમદ.
લગાયેં બ-સદ શૌક આંખોંમેં ઉસકો,
મીલે ગર હમેં ખાકે કુયે મોહંમદ,
મુખારક હો ઝાહીદકો ફીરદોસે રીઝવાં,
ફીદા મેહું આર હો યે કુયે મોહંમદ.

શહનશાહે આલમ શફીએ કયામત,
 ઝહે ઇન્જતો આળરૂએ મોહંમદ.
 બહોત દીલ હે બે-તાબ પુરકતમેં ઉનકી,
 દીખાદે ખુદા જલ્દ રૂએ મોહંમદ.
 તમન્નાયે હયરાં ચેહી હે ઇલાહી,
 રહે રોજે શબ જસ્તબુ-યે મોહંમદ.

ગઝલ-૪૩.

શકીલ તુમ હો હસીં તુમ હો નાઝનીં તુમ હો,
 ને મુઝસે પુછા તો દુન્યામેં જસ તુમહીં તુમ હો.
 ખુદાકી શાન ફીરે હમ ખાક છાનતે જરસેં,
 તુમહેં ને દેખા તો શાહ રગ-સેલી કરીં તુમ હો.
 યે ઘર તુમહારા હે સુરત જરા તો દીખલા-દો,
 હમારે ખાનયે દીલમેં અગર મફીં તુમ હો.
 મુઝે હે નાઝ કે મેં જાગતકા સુલેમાં હું,
 ને ખાતીમે દીલકે અગર નગીં તુમ હો.
 અઝીઝ રાઝે મોહબ્બત ખુલે ન ગયદોં પર,
 ખુદાકે ફઝલસે જબ ઇતને દુરબીં તુમ હો.

મઝલ-૪૪.

આજ વોહ રૂઠ ગયે હમસે મનાયેં ક્યુંકર,
 નહીં આતે નહીં આતે ઉન્હેં લાયેં ક્યુંકર,
 જખ મેં ઉઠતા હું તો સીનેસે લીપટ જાતે હેં,
 કીસકા દીલ લાયેં ઉન્હેં છોડકે જાયેં ક્યુંકર.
 મેરે દુશ્મન ઉન્હેં હર રોજ ખતા દેતે હેં,
 વોહ નહીં જાનતે કરતે હેં જફાયેં ક્યુંકર.
 આહકી હમકો ઇજાજત હે ન ક્યાદકી હે,
 જો કુછ ઇસ દીલપે ગુજરતી હે સુનાયેં ક્યુંકર.
 રાજે ઉલફત તો છુપા-લેં કોઈ દુશ્વાર નહીં,
 પ્યારકી આંખકો લેકીન વોહ છુપાયેં ક્યુંકર.

મઝલ-૪૫.

તેરા જલવા હે આંખોંમેં નિગાહોંસે નીહાં તુ હે,
 મેરા દીલ અર્શ હે તેરા જહાં દેખો વહાં તુ હે.
 હરમમેં તેરી શોહરત હે સનમમેં તેરી સુરત હે,
 કહે કીસ તરેહસે કોઈ મહાં તુ હે વહાં તુ હે.
 શજરમેં ગુન્ચા ન શુલમેં પુગાંમેં આહેં શુલખુલમેં,
 નઝરમેં દીલમેં પીન્હાં હે રંગો પયમેં નીહાં તુ હે.

યે દીલ હે દુ'ડતા તુઝકો જીગર હે પુછતા તુઝકો,
 તુ ખાતીન હે તુ ઝાહીર હે મકીને લા-મકાં તુ હે.
 કહીં કતરા કહીં દરીયા કહીં ગુલશન કહીં સહરા,
 કહીં વહદત કહીં કસરત અજબ રાઝે નીંહાં તુ હે.
 ઝમાના તેરા શયદા હે ફીદાયે રૂયે ઝેબા હે,
 યે બંદા તેરા શયદા હે બન જાને જહાં તુ હે.

ગઝલ-૪૬.

ખુદરા બ-કુયે જાનાં ખસ્તા ખરાબ દીદમ,
 માઅશુક રાઝે આશીક અંદર હિજબ દીદમ.
 તીરે નઝર તુ મારા મજરૂહ સીના કરદી,
 કજ આહે સોઝે આતશ દીલરા કબાબ દીદમ.
 દીલે મન અઝીં બ-હયરત જલવા કુની બ-દીગર,
 મહરૂમ શુદ બ-દીદાર બર રૂ નિકાબ દીદમ.
 બર હુસ્ને ખીશ અય જાં અઝ મન મકુન તકબ્બુર,
 બાશદ કે અંદ રોઝા હુસ્નો શખાબ દીદમ.
 પરવાના ઇશક દારદ બર રૂયે શમઆ રૌશન,
 ખુલખુલ ફીદાઈ અઝ જાં બર રૂ ગુલાબ દીદમ.
 શાહીદ કે દીલ યે બંદી અંદર સરાયે ફાની,
 ઉમરે ચુનીં બ-દરીયા મીસલે હુબાબ દીદમ.

ગઝલ-૪૭.

આંખોંવાલા તેરે જોખનકા તમાશા દેખે,
 દીદયે કુરકો કયા આયે નઝર કયા દેખે.
 તુઝકો દેખે કે તેરા નાઝો કરીશમા દેખે,
 યાર ચે દીદયે હુયરત-ઝદા કયા કયા દેખે.
 રૂખે રંગીન તેરા જો અય ગુલે રાઅના દેખે,
 ફીર ન ગુલશનકી તરફ ખુલખુલે શયદા દેખે.
 આંખ જખ ખંદ કરે યારકા જલવા દેખે,
 વોહી ખ્યાસા રહે જો ખાખમેં દરીયા દેખે.
 અશમે મજનુસે અગર પરદયે ગફલત ઉઠ જાયે,
 અપને દીલમેં વોહ જમાલે રૂખે લયલા દેખે.

ગઝલ-૪૮.

જુસકા હામી અહમદે મુખતાર હે,
 ઉસકા ખેડા દો-જહાંમેં પાર હે.
 ક્યા કરૂંગા હુરકા મેં અય ખુદા,
 દીલ તો ઉસકા તાલીખે દીદાર હે.
 ચાર છે ખોસેહી હુમકો દીજયે,
 વસ્લસે ગર આપકો ઇનકાર હે.

ખુદ્દ હો તુઝકો મુખારક ઝાહીદા,
અપના મસકન કુચયે દીલદાર હો.
મસજીદો મંદરસે કયા હયરાંકો કામ,
નશાયે ઉલકતમેં વોહ સરશાર હો.

મઝલ-૪૯.

ને સૌદા ઇશકકા આહે ખરીદારે મોહંમદ હો.
ને દીલ પેહલુમેં રખતા હેતો ખીમારે મોહંમદ હો,
તુઝે દરકાર હે અય દીલ ને લજજત નામે કૌસરકી.
શરાબે ઇશકે અહમદ પીકે સરશારે મોહંમદ હો.
શરાબે ઇશક પીનેસે મુઝે ધનકાર કયા સાકી,
ઝીયાયે માહે બતહા હો ને ગુલઝારે મોહંમદ હો,
દીલો બાંસે મેં હો-બાઉં અસીરે ઉલકતે અહમદ.
બુદાઇસે તડપ કર હીંદમેં બે-હોશ હો-બાઉં,
જખ આઉં આપ મેં યા રખ તો દરબારે મોહંમદ હો,
તડપ જતા હે દીલ બાસીત ખ્યાલે રૂયે અનવરસે.
તમન્ના હે ઇન આંખોંકી કે દીદારે મોહંમદ હો.

મઝલ-૫૦.

દુઈકા જમ ઉઠા પરદા અજળ યે માજરા દેખા,
જાંચે બાંદા મેં કેહતા આ મોહી પેને બુદા દેખા.

કોઈ પુછે ને મુઝસે ઇશ્ક-ખાઝીમેં હે કયા દેખા,
 તો કેહદે અરે ગાફીલ ખુદા દેખા તો કયા દેખા.
 ને કાઅબા દેખ આયા તુ તો ફીર કયા હો-ગયા આહીદ,
 અગર ઉસકો ન દેખા ચોર પુછ દેખા તો કયા દેખા.
 નહીં દેખા નમાઝોમેં તેરી હુમને નહીં દેખા,
 ને હુમને ઇશ્ક-ખાઝીમેં અય આહીદા દેખા.
 હરમમેં દેરમેં મસજીદમેં ખુત-ખાનેમેં અય આહીદ,
 ઉસીકા તજકેરા પાયા વોહી જલવા-નુમા દેખા.
 ઇધર શોરે અન્તં હે ચોર ઉધર નાકુસકી ધુન હે,
 કહીં દેખા ઉસે મોમીન કહીં કાફીર બના દેખા.
 કિનાઅત લાઝીમી હે તાલીમે પુકરાકો અય મુસા,
 તુઝે તો મુળતીલા હીરસો હવામેં-હી સીવા દેખા.

ગઝલ-૫૧.

મેરા મદીનેમેં યા રખ મુકામ હો-જાયે,
 વહીંપે ઉમરે દો-રોજ તમામ હો-જાયે.
 તેરી જનામે મુકદ્દસમેં સરવરે આલમ,
 કુખુલ મેરા દુરુદો સલામ હો-જાયે.
 ને જાન જાયે શહીદીકી તેરે રૌઝે પર,
 તો આશીકાને મોહમદમેં નામ હો-જાયે.
 જે આરઝુ હો હે ચોકખાર હંદગાનીમેં,

દરે હુજુરપે હાઝીર ગુલામ હો-નયે.
 ખુદાકે વાસ્તે અબ તો નિગાહે બુદ્દે કરમ,
 ઇધર લી અય શહે-વાલા મુકામ હો-નયે.
 જબાંસે દેહતા હું મેં લા ઇલાહા ઇલ-લલાહ.
 કરમ કરીમ ઇલાહી તેરા તમામ હો-નયે,

ગઝલ-પર.

સાકીને મુજકો જામ ફનાકા પીલા દીયા,
 જબ બે-ખુદી હુઈ તો ખુદીકો મીટા દીયા.
 હયરતકી જાહે કયા મેં કહું અપની સરગુશરત,
 મરનેસે પેહલે મરનેકા કુચા દીખા દીયા.
 દેખા જો ગઓરસે તો કહીં ગયરકા વુબુદ્દ,
 એક હર્ફ થા જો દીલસે દુઈકા મીટા દીયા,
 કયુંકર રહે ન સામને તસવીરે યાર,
 પરદા જો દરમ્યામેં પડા થા ઉઠા દીયા.
 બેગુન ખુદાકી રાહપે કાયમ રહા મુદામ.
 વહુદતકા રાહ-નુમાને જો રસ્તા બતા દીયા.

ગઝલ-પર.

જબસે સુના હે હમને જકરે જમાલ તેરા,
 તડપા રહા હે દીલકો શેકે વિસાલ તેરા.

હર રંગમેં નિહાં હે તોહીદે જાતે મુતલક,
 અદનાસા એક હે યે વસકે જમાલ તેરા.
 નેઅમત વોહ કોનસી હે બખશી નહીં જોહમકો,
 હમપર બડાકરમ હે અય જુલ-જલાલ તેરા.
 મેહફીલમેં બેઠતે હેં જખ મીલકે ચાર સુફી,
 આતે હેં વજદમેં હમ સુન સુનકે હાલ તેરા.
 ગો જાનતે હેં હમલી માઅનીયે નહનો અકરખ,
 દુરીસે સખત તર હે લેફીન વિસાલ તેરા.

ગઝલ-૫૪.

તેરા આંખોમેં ફીરના દીલમેં યું મસ્તુર હોજાના,
 હમારે સામને રેહકર હમીસે દુર હો-જાના.
 ઇલાહી અબ્દે ખાફી-મેં તેરા માઅમુર હોજાના,
 અનલ-હુકકી સદા બનકર દમે મનસુર હોજાના.
 કરીશમે સુન ચુકે હેં હમ સદાયે લન-તરાનીકે,
 તેરા મુસાફી ખાતીર નુરે શમેઅ તુર હોજાના.
 ઇલાહી સીરરે મખફીકો અયાં કરકે માનુંગા,
 મેરી કિસમતમેં લીજખા હે અગર મનસુર હોજાના.
 ન-પહોંચી કુનેહ તક તેરી ઇલાહી અકલ ધનસાંકી,
 નશાને અયેન ઇમાં હે મગર મજબુર હોજાના.

મુઝે ખીરે તરીકતને બતાયા મુકતા ચે ખાસીત,
ખુઠાકે હુંકના હે ગર તો ખુદીસે દુર હોબના.

નાટકકે ઉરદુ ગાયન. ❀

હીરસા દુસરા.

યજઢાંકી રહે મેહરબાનીયાં.

કરમસે તેરે, આલમ હદરમ પાતા હે શાદમાનીયાં—યજઢાંકી.

તેરી સબસે આલા શાન, અય સુલતાન,

તુ લા—સાની, હે તુ ગ્યાની, બવેદાની,

સબ હે ફાની, પહેછાનીયાં—યજઢાંકી.

આલમકો તુ પાલન—હારા, હીરદે અંદર લાવે તુ ખ્યારા.

અબ ગુનીયેનમે ગુની હે ન્યાસ યજઢાંકી.

બરતર તેરી શાન, અય કાઢીર સુખહાન,
તુ હે વાલા, સખસે આલા, લેઢોં વાલા, ખારે તઆલા,
કુદરત વાલા-યઝદાંકી.

(ખુસર હસીના)

૫૬

કયું તેરી રહમત સોતી હે ઓ કાઢીર કુદરત વાલે,
લાચારોંકો દેતે હે, જલ્લત ચે ઇન્જત વાલે,
કોઈ નંગા કોઈ ભુકા, કોઈ હે લાચાર,
કોઈ ટુકડે ખાતીર ફીરતા કોઈ હે લાચાર,
કોઈ અયશો રાહતમેં હે, કોઈ હે ખીમાર,
હરકી જાનીબ ધ્યાન રખો, સખ જુટા હે સંસાર-કયું.

(સિલ્વર કીંગ)

૫૭

મેરે જોખનપે લાલો જવાહીર જડે, જવાહીર જડેરે મોતી બડે.
ખ્યારી મુરતીયા, મોહની મુરતીયા, નયનાંસે નયના મીલાયે મોરે,
ખાંકા રંગીલા રસીલા જવાન, દીલો જાંસે કુરખાન હો પાઉં પડે,
ખિરામે નાજસે કબકે દરીલી શરમાયે, અદાયે હોશ-રૂખાસે
પરીખી શરમાયે.

જર્જીપે ચુનકે ગર અફશાં નજર ફલકપે કફં,
સિતારા ક્યા હે માહો મુશતરીબી શરમાયે,
જેખના હટીલે ખડે મોંહ ચડે-મેરે જોખનપે.

(કીમતી આંસુ)

૫૮

કજરા રાખો છીપાઈ જમાના ખોટા—
કાહે પર પેહતું મેં હરી હરી ચુરીયાં,
કાહે પર કફં મેં સીનગાર, ખાલમ મોરા છોટા—
કજરા દીયું તો કર કરે, સુરમા દીયો ન જાય,
જીન નયનનમેં પીયુ ખસે, દુજો ના સમાય-જમાના.

(અજીતસિંહ)

૫૯

પરવરકો પાક જાન, શામો સહર લગા ધ્યાન,
નાથ વોહ દયા વાન, નિગાહ જાન-પરવરકો.
સુમિર સુમિર તુ હરનામ, સખ મતલબ લાવે ખર.
નીતિમાન, આલીશાન, કઠરદાન-પરવરકો.
નગર, ડગર, શહર, ગામ મેં નાઝીમકો હુંડું,
આ, તુ, ઓ નેક જાત, માન, માન, માન,—પરવરકો.
(નિગાહે ગફલત)

ગુલ મત કાટ અય ખાગખાં ગુંચે ખુલકો હંસને દે,
 મય હું ગરીબ ખુલખુલ મેરા ઇસ ગુંચેમેં ઘર બસને દે-
 જન કલીયનકો તોડે હે, ખડે કઠનસે હેં પાલી,
 સયર કીજે ખીલેંગે પુલ, ઝુકેંગી સખ ડાલી,
 ઝુંઝલાકે ખોલી ખુલખુલ, કયા તુહી નયા હે માલી,
 કે જનકી તુ ઇતની કરતા હે રખવાલી,
 મના મતકર ખીછાકર દામ, જો આવે ઉસકો ફંસનેદે-ગુલ.
 સખી કયારીયાં ભરેંગી જલસે, પુન્વારે ઉડેંગે ખાગે અમનમેં,
 અમનસે મઝા ખુલખુલમેં લુટેંગી, ખીરહા નાજની ચટકેંગી દીલસે,
 મના મતકર ડસને દે, મેરા ઇસ ગુંચેમેં ઘર બસનેદે-મેં હું.

તોરી ખાંકી નજરીયા જાહુ ભરી,
 મોરે ખ્યારે સાંવરીયા જાહુ ભરી,
 સાથ ઇસ દીલનેભી ન જીગરકે દીયે,
 તેરી તેગે નજરને વોહ ચરકે દીયે,
 તન હય પારા, મન હય પારા,
 નયનોંસે સયનોંકા વોહ તીર ખ્યારે તુને મારા,
 લાગી કટારીયા જાહુ ભરી-તોરી ખાંકી.

(શહીદે નાજ)

કહીં લયકે ન કંવલી કમરીયા ઓ સુંદરીયા,
 રખો નંનાસા જોખના આન્યલકી આડમે,
 મારે ન કોઈ નજરીયા-કહીં લયકે.
 છોડો ન મોકો ગુધયાં સતાઓ,
 જાઓ જાઓ જાઓ નહીં બનાઓ,
 તુમહેં મીલે પીઆ જુઆ, નિડર હો ખુશી ન-માઓ,
 પુરકતકો ટાલીયે, દીલકો સંભાલીયે,
 મનકો ખેહલાયેં, દીલ ખરીયાં, પરીયાં-કહીં લયકે.
 (ખુને જગર)

મેરો સૈયાં ગુલાબકો પુલ, હમારો રંગ કેસરીયા,
 ચુન ચુન કલીયોંમેં સેજ ખીછાઈ,
 મેરો લોટે ગુલાબકો પુલ, ઉડાવે રંગ કેસરીયા-મેરો.
 ચંદનકી આદર ઓઢે મેરો બાલમ,
 મેરો ઓઢે ગુલાબકો પુલ, રંમાડે રંગ કેસરીયા-મેરો.
 પાન કપુરકે ખીડે બનાઉં,
 મેરો ચાખે ગુલાબકો પુલ, સુહાવે રંગ કેસરીયા-મેરો.
 (મૈતમ સારદા)

૬૪

મય તો તેરા હું આશીક તુ હે મેરી જાન,
 મોસે કરો ન ગુલરૂપ છખીલી ગુમાન,
 મોહે નાહી સતાઓ, છોડો મોરા ધ્યાન,
 તોરા રૂખ હય યે ગોયા ગુલલાલા ખીલા,
 તોરે કારે નયનોંમેં હય જાદુ ભરા,
 ગુલરૂખ જાન સચ્ચે દીલસે હું તુજપે કુરખાન-મય તો.
 (ગુલમે ના-રવા)

૬૫

ખોલું કયા મેરે ખ્યારેકી બતીયાં—
 ખોલું કયા મેરી છોટીઝી છતીયાં-ખોલું.
 ન ઘડી ચેન ઘડી રેન ચુમી ચુમી,
 બહન સયનમાં દુખી કરડારી,
 પકરી જુગલ કર, બસન અલગ કર,
 કી પરહૂરી ડર, છત અધરન પર-ખોલું.
 મરોર ડારે જોરસે મેરો કોમળ અંગ,
 અયસે નિર્દય નાથકો સુપને કડું ન સંગ-ખોલું,
 ત્રાસ બઢયો તનમેં અતી હીયાકો ઘટયો ઉલાસ,
 અયસો જો મેં જાનતી તો જાત ન પીયુકી પાસ-ખોલું.
 (સુરદાસ)

નાતે જાતે દૌલતકે સારે જાન લો પ્યારે,
 સહી નાતે દૌલતકે પોતે સારે નવાસે બેચારે,
 ભરી જેબ હો ખુશ હોં જોડું બચે બાલે, સુખ ધન પીયારેવારે,
 સોચ અરે કોઈ બે-જરકે મોંહુપે ના જુતી મારે,
 માત પીતા સારે જુટે, નાતા હુય મતલબ-કારે,
 પયસા પાવે ના ઇનસાં, તો રબકા નામ બિસારે.

(કીમતી આંસુ)

મોરી બાલી ઉમરીયા લુભાયે જીયા,
 ગાત ગેરી બાત ભોલી, લાગે નયના કટારીકે જાદુકે માર-મોરી,
 મયકી પ્યાલી, ગાલકી લાલી, કડું ઘાયલ જીગરકો હાં ચાર
 મેરે ગોરેસે ગાલોંપે લાલ નિસાર, દેખો બાલે જોબનકી બહાર,
 લાલ આંખો, દીલ લુભાંખો, જાયે ગર્દ ગુબાર-મોરી,

(વસંત સૈના)

જોરે જોરે ગાલોંપે સ્યામ, લલચાય, સ્યામ પ્યારારે,
 મતવારા મોરા પ્યારા, ન્યારા જગતસે—
 જાને દીલબર, આલમ આરા, લીનો મોરા જીયા ખીરમાય,

મઝા ઉલટતકા જબહી કુછ આયે-
 વફાદાર આશક યારે જાની અગર મીલ જાય,
 રાહતે જીગર, જાને મુઝતર, વાફાંગી તોપે જોખના, અરમાં ખરઆય.
 (સગે દુનિયા)

૬૬

ચલી હુમક હુમક પીજ નારી, આઈ લપકઝપક મતવારી ખ્યારી,
 મીઝ નયનમેં કજરા ડાલે, માર રહી સયનન ભાલે,
 તીરછી ચીતવન ફખન કટારી કારી-ચલી.
 હંસસી ગરવા હય મન હરવા, પતલી કમર, કમર પર કરવા,
 નાગની ઝૂલફન જોખનપે વારી સારી-ચલી.
 (અફલાતુન)

૭૦

જોખન આયા કયસા નિંગોડા, અંગીયા હો-ગઈ તંગ,
 ઇસકો કે ઉસકો કયસે સંભાલું, દોનોં હેં મુરખ સંગ,
 નશ્તેમેં ઉભર આયે કીયે મયને જતન લાખ લાખ-જોખન,
 મયને કસકે બાંધી રાત, રેશમકી ડોરી,
 મુવે બારા જોરી, ઝાંકે જાલીસે ચોરી ચોરી,
 કીન સીખલાઈ ઇન્હેં સીના જોરી, જગમેં રહી ન કુછ લાજ મોરી,
 કહો કયા કફં મેરા ન માને, ધામી ન જાય ઉમંગ-જોખન.
 (નુરજહાન)

નાટકનાં ગુજરાતી ગાયનો.

ભાગ ત્રીજો.

૭૧

સ્તવીએ પ્રભુ સુંદર શામ,
જળમાં સ્થળમાં તુજ વિરામ,
છતાં નિરંજન તારૂં નામ,
પ્રીતે વિનવીએ-સ્તવીએ.
દુખનો હરણુ સુખ કરણુ,
માગું સુખુષ્ણિ શામ શામ,
મોહ માયાને દુર કરી પ્રભુ દો આરામ-સ્તવીએ.
(લીલાદેવી)

૭૨

જસોદા તેરો કાન કુંવર ગીરધારી,
છળ ઢળ ખ્યારી, ગુન ધુન ન્યારી-જસોદા.
માથે મુકટ સોહો, હાથે લકુટ સોહો,

મુરલી મધુર મોહે, ય્યાન ય્યાન જાન-જસોદા.
લડી હે મોતીયોંકી ખુશ નુમા કાનોંકે ખાલોંમેં,
પડી હે ચાંદનીકી જોત સોનેકે ખ્યાલોંમેં-જસોદા.

[ચંદ્રકલા]

૭૩

નહીં ચીજ કોઈ ગલી,-ગરજ સમ નહીં કોઈ ચીજ ગલી,
માનવંતનીજ માન મુકીને, દુશ્મનના પડતા ઢળી-ગરજ સમ.
બળીઆ પણ નિર્બળને નમતા, રાય રંક ધર જાય,
સોંધું પણ મોંધું થઈ જોસે, કળા શકાય ન કળી-ગરજ સમ.
સમયાધીન થઈ ઝેર હલાહલ, પીવું અમૃત ગણી,
જઈ મહા સતીને શીશ નમાવો, જાય આપદા ટળી-ગરજ.

[અનસુયા]

૭૪

ચંપા તું મારી દીલજાન,
કુસુમ કળી કુરખાન-ચંપા તું.
ચંદ્ર વદની છો ભરી મદની છો,
ઝરી રસની ગુલતાન-ચંપા તું.
શાણું ચતુર મુજાણું.
કરી પ્રીતિ પીછાન-ચંપા તું.

ગુલાબ પરી હું,

છુપી છરી છું,

ગળે લગાવો ગુણવાન-ચંપા તું.

[અંખરીષ]

૭૫

મૃગ નયની યુવતિ—

રોલતી મધુરી શી શીયળવતી-મૃગ નયની.

સોળ સજી શણગાર સતી એ,

પંથ પીયુનો જોતી-મૃગ નયની.

રસ ઝરતાં નયણાં હરખે,

રતી સરખી મન ગમતી-મૃગ નયની.

[વસંત પ્રભા]

૭૬

મારી ખ્યાલી અરે શું કરતી હશે,

નીર વિના માછલી મુઝાતી હશે-મારી ખ્યાલી.

અકળાઈ જઈ અરે બાગ બગીચે,

પાછી પાછી પગ ધરતી હશે-મારી ખ્યાલી.

નીદ્રામાં પણ મુજને નીહાળી,

જાગી ઝબકતી ચમકતી હશે-મારી ખ્યાલી.

રામ નામ રામ રટતી હશે,
નીર વિના માછલી મુઝાતી હશે-મારી ખ્યારી.
[સતી સંયુક્તા]

૭૭

કપૂરી પાન પુનાનું સમારી સાફ મેં કીધું,
કળીનાં કેશરી ચુના થકી તે ચોપડી દીધું,
સુગંધીનો મુકી કાથો લર્વીંગે તે દીધું બીડી,
પતિ ખ્યારા સ્વીકારેને પ્રિયાની પાનની ખીડી,
મુકી છે કાતરી સ્વામી સુડીથી કેળ સે.પારી,
વળી વીણી ભરી ભાવે ધરીને વહાલ વલિયારી.
અહાહા ! એલચી મેલી ધરે છે પ્રેમ પંખીણી,
પતિ ખ્યારા સ્વીકારેને પ્રિયાની પાનની ખીડી-
[મણિકાન્ત]

૭૮

દયાળુ દીકરીવાળા દયા વાંઠાપરે લાવે,
દુખી છે જીંદગી મહારી, કૃપાળુ કોઈ પરણાવે-દયાળુ.
સુનું ઘરનાર મહારું છે, વિના નારી અકારું છે,
પરણવું પ્રાણ ખ્યારું છે, હવે ના લેશ તરસાવે-દયાળુ.
સકળ લોકો કહે વાંઠે, ભરસો તેહનો છાંડો,
કહે છે લોક કંઈ ગાંઠો, તપેલાને નહીં તાવે-દયાળુ.
(મણિકાન્ત)

૭૬

જલાવી દે જલાવી દે અથે યોગી જટા ત્હારી,
 અથે સંસાર છોડયો છે છતાં માયા અતિ ખ્યારી,
 પિતા માતા તબ્યાં છોરે, નિઝાસા નાખતી નારી,
 સગાં સ્નેહી તજી દીધાં અહા લગવાં તને ધારી,
 કમાવું ના ગમ્યું ત્યારે બની બાવા તમે બેઠા.
 પડ્યા સંસારને માથે કપટ પડદા વિષે પેઠા.
 શરીરે ભખ્યો યોગી છે ભલા લોકો ભમાવાને,
 અહાહા સ્કંધ ઝોરી છે ખરેખર જર જમાવાને.

[મણિકાન્ત]

૮૦

પુલની પાંખડી લ્યો પ્રાણુ ! પુલની.

ગણી અંતરની ઓળખાણુ-પુલની.

શામ સલુણા અમ ઘેર આવ્યા, શા કરીયો સન્માન,
 નાથ નગીના પરીમલ ભીના, મન માન્યા મેહુમાન-પુલની.

આજું શું કહીયો સમજીને સખી નયણનાં બાણુ,
 નિમળકમળ આ સરોવર જળનું લોગી ભ્રમર સુન્દણુ-પુલની.

૮૧

તમને ઘટે નહીં આણું કાન્ત—

આશ્રિત પર શું સીમાણું કાન્ત-તમને.

માન સરોવરનાં રાજહંસ તમે, મુકતા ફળનાં લોગી,
કમળ કુસુમ સમ સેજ સુવાળી, મુકી થયા તમે યોગી-તમને.
જે સરવણ જળ પાન કર્યા ત્યાં, કંટક કદી નવ ધરીએ.
સુખ દુખમાં નિસદ્દીન અનુસરતી કિંકરી કેમ કરી હરીએ-તમને,

૮૨

વિચિત્ર છે રીત આ વિશ્વ તણી, નહીં પરખી કે પરખાય અરે.
સતીને મળે દુષ્ટ પતિ અરેરે, શુષ્ક પતિનો સાથ કુનાર કરે-વિચિત્ર,
ગુલાબને કંટક આપ્યા હરી, વળી કસ્તુરી કાળીજ કરી,
અમૃતમય આમ્ર જતાં કરમાય, ને અમર થોર કર્યા છે ખરે-વિચિત્ર,
છે રીત વિચિત્ર શું મિત્ર અરે, હરી કેમ વિશ્વમાં આમ કરે-
શશીને હૃદયે તેં ડાઘ ધર્યાં, ઉઘવી નીરને ખારાંજ કર્યાં,
સુશોભિત હંસ વેરાન વસે, વસ્તીમાં સ્નાન કઠોર કરે-વિચિત્ર.

૮૩

નાદાનો કેરી દોસ્તી છે જોડી—
વખત વખતનાં ફેદે ફંસાવી,
પાછા પડે જોઈ કસોટી-નાદાનો.
હુટી ધુતી ધન ખાંતેથી ખાય છે,
છેવટે વલાવે લંગોટી-નાદાનો.
વખત પડે જઈ વેગળા બેસે,
સાથે બળવે સીસોટી-નાદાનો.

૮૪

તારી ઢીંગલી હાથે મારો ઢીંગલો રમી.
 હીરા પુરી ને લજ્યાં જમે-તારી.
 ઢીંગલા ને ઢીંગલીની જોડી બહુ હારી,
 જોડી તે જોઈ મુને હાડું ગમે-તારી.
 ઢીંગલો તો ઢીંગલીને કહે સમજાવી,
 શું શું જોઈએ તે લાવીએ હમે-તારી.
 ઢીંગલી તે ઢીંગલાને કહે સમજાવી,
 જાંગર જુમણાં લાવો તમે-તારી.

૮૫

રે માફ નામ લગલો હજમ,
 લગલો હજમ અમદાવાદનો-રે માફ.
 હાથમાં ઢોથલી મોથે તે પાઘડી, અંગરખું તત્તડ બંધ,
 આ રેશમી કોરનું ધોતીઉં, ને લોક કહે લગલાચંદ-રે માફ.
 ગામમાં મસ ફરીને મોહલ્લે મોહલ્લે ફરતો જાઉં,
 આ પારસા લોકની હજમત કરી પૈસા પાંચ ઠમાઉં-રે માફ.
 આખી રાત ઉંઘ ન આવે ઉઠી મજાસકે જાઉં,
 આ મનમાં ચટપટ થયા કરે, કે ક્યારે હું સુરત જાઉં-રે માફ.

૮૬

અહા દુનિયા બધી જોઈ, અમાફ ના સગું કોઈ,
 રહે સૌ સ્વાર્થને રોઈ-અમાફ.

કૃપાળુ તાત ને માતા, લજન સૌ સ્વાર્થનાં ગાતા,
 લલે હો મા જણ્યો લાઈ-અમારું.
 સગા કાકા અને કાકી, નથી હો સ્વાર્થ વિણ બાકી,
 લલે લગીની અને ફેાઈ-અમારું.
 અહા મામા અને મામી, વળી માસા અને માસી,
 પડ્યા સૌ સ્વાર્થને મોહી-અમારું.

ઉસ્તાદી ગાયન વીગેરે

ભાગ ૪ થો

અમસા-૮૭.

મુલતાન હે તુહી અફસરે શાહાના તુહી હે,
 ચે અકલસે કરહેતા હે બેગાના તુહી હે,
 હે ખુલ્હે ખરી જસકા કે શાહ તુહી હે,
 જન દેતે હેં સખ તુઝપે વોહ જનના તુહી હે,
 કાઅબા જસે કેહતે હેં વોહ ખુતખાના તુહી હે--૧.
 લયલીપે જો શયદા થા વોહ દીવાના તુહી હે.
 મજનું જહાં રેહતા થા વોહ વીરાના તુહી હે,

હોતે હેં જહાં મસ્ત વોહ મયખાના તુહી હે,
 સાકી વ સુખુ બાદા વ પયમાના તુહી હે,
 મસ્તીસે હો હુશીયાર વોહ મસ્તાના તુહી હે—૨.
 હર રંગમેં હે જલવા-ફગન તેરાહી અંદાઝ,
 રાહત હે કહીં રંજ કંહી સોઝ કહીં સાઝ
 હે દાર કહીં આપ અનલ-હકકી હે આવાઝ,
 ખુદ શમેઅ હે ખુદ બઝમ હે તુહી ખુતે તન્નાઝ,
 ને શમેઅ પર જલતા હે વોહ પરવાના તુહી હે—૩.
 ખુદ કત્રયે નાચીઝ હે દરીયાબી હે તુહી,
 બિસ્મિલકા કહીં રકસ તમાશાબી હે તુહી,
 હે પરદા નશીં આપહી રસવાબી હે તુહી,
 હકબી હે તુહી હકકા શનાસાંબી હે તુહી.
 મનસુર તુહી બે-ખુદો મસ્તાના તુહી હે—૪.
 વોહ મુલક હે તુ જીસકી અબદ તક નમીલે હદ,
 હે જાત તેરી ચશમયે સર ચશમયે સરમદ,
 થા શોર ફરીશ્તોંમેં હુધ તેરી ને આમદ,
 અહમદ તુહી મહમુદ તુહી તુહી મોહંમદ,
 મસજીદ હે તુહી ઓર સનમ-ખાના તુહી હે—૫.

ભેરવી-૮૮

મદીનેમેં મોરા પીયા બાલા હે રે,

ભરદે જામ કૌસરસે અહમદ,
અરે સાકીયે કૌસર ખાલા હે રે-મદીનેમે.
શેઅર.

અમામા ખડે ખાંધતે થે શાહે સરફરાજ,
જીખીલસે ફરમાયા કે અય મુનીસો દમસાજ,
જીસ પરદેયે વહદતમે તુમહે આતી હે આવાજ,
દેખો તો ઉડાકર વહાં પોશીદા હે કયા રાજ,
જીખીલને કી અર્જ કે કુદરત મુજે કયા હે,
મહુબુબને ફરમાયા કે જા મેરી રાજા હે.
પરદેકો જો ઉલટા તો નજર આઈ નકુછ શય હે.
દેખા તો યે દેખા જો વહાં થા તો વહાં હે,
પરદેમે ખુદા તો નહીં મહુબુબે ખુદા હે.
અમામા ઉસી તરેહ જાડા ખાંધ રહા હે-
મદીનેમે મોરા પીયા ખાલા હેરે,-

સારંગ-૮૯.

કાંટો લાગેરે દેવરીયા મોસે સંગ ચલો નહીં જાય,
સંગ ચલો નહીં જાય, મોસે ગલ ચલો નહીં જાય-કાંટો.
અપને મેહલમેં મેં અલખેલી,
જોખન ખીલ રહા પુલ ચમેલી.
હાથ લગે કુમલાય કાંટો લાગેરે દેવરીયા,

હુમરી-૬૦.

ના છેડા ગાલી હુંગી ભરનેદે જલ નીર—
 તુ કહાંસે ચલકર આયા, મેરે કુંએપે ઝગડા લાયા,
 કયું હે મુઝસે રાર મચાયા—ભરને દે જલ નીર—ના છેડા.
 તુ છોડદે રેશમ દોરી, નહીં કહુંગી કોરી કોરી,
 મેને નહીં કરી તેરી ચોરી—ભરને દે જલનીર—ના છેડા.
 મેં અપને પીતાકી જાઈ. જલ ભરને કુંએપર આઈ,
 કયું હે તુને દેર લગાઈ—ભરને દે જલ નીર—ના છેડા.

કેહરવા-૬૧.

પીયા છોડો ચુંદરીયા હુમારી રે,
 બાલી ભોલી ઉમરીયા હુમારી રે—પીયા છોડો.
 મોતી પીરોયે બચઠે હો તુમ બાલબાલમેં,
 ઝુલ્ફેં બના બનાકે ફંસાતે હો જલમેં.
 બાલી બાલી ઉમરીયા હુમારીરે—પીયા છોડો,
 આખીર ઝવાલ હોતા હે દેખો કમાલમેં,
 ચે હુસ્ન ચંદ રોજકા હે કીસ ખ્યાલમેં,
 હોતી કયસે બસરીયા હુમારી રે—પીયા છોડો.

માંટ-૯૨.

ન કયુંકર નામ હું હરદમ તુમ્હારા યા રસુલુલ્લાહ,
 ગુલામી શૈકસે મુજકો પુકારા યા રસુલુલ્લાહ.
 અંધિરી કપ્રમેં શૈશન તુમ્હારે રૂયે અનવરકા,
 હમારે સામને જખસે પુકારા યા રસુલુલ્લાહ,
 ખુદા પુછેગા જખ તુમસે કે અપને ઉમ્મતી લાઓ,
 હમારી લી તરફ કરના ઇશારા યા રસુલુલ્લાહ.
 ખુદાકે ખૌફસે જીસ દીન નખી બેતાબ હોવેંગે,
 નહોગા વહાં મુમકીન ગુજારા યા રસુલુલ્લાહ.

દાદરા-૯૩.

રહો ન હમસે દુર ખ્યારે, રહો ન હમસે દુર,
 મસ્ત મયે ગુલરંગ બનાકર, ચલે કીધરકો રંગ જમાકર,
 જામે શરાબ તહુર પીલાકર, કરો નશેમેં ચુર-ખ્યારે રહો.
 જીન્નો બશર હેં શયદા તુઝપર. ખાયે હુયેં હે ચોટ જગરપર,
 હીજમેં તેરે સલી હેં મુઝતર, કયા ગીલમાં કયાહુર-ખ્યારે.
 તુરે નઝર મહબુબ દુલારા, કીજીયે મુઝપર રહમ ખુદારા,
 ફીરૂં હું તુઝબીન મારા મારા, મેં આશીક રંજુર-ખ્યારે.

હોરી-૯૪.

હોરી બેહું ન તોસે મેં શામ મોરારી,

તુ નીરદઈ મેં હું રાજ કુંવારી,
 રંગમેં ભીજઈ મોરી સારી સાડી.—હોરી.
 મોરે કહેકો એક ન માના, ડાર ગયા મોંપે રંગહી કાના,
 સાસ લડે નનદ દે તાના, ક્યારી કહું મેં બચનકી મારી—હોરી.
 પૈયા પડું આર સીસ નમાઈ, પ્યારે પ્યારે તોરે બલબલ જાઈ,
 હોરી ખેલન મોસે આંગન આરી, તુમ્હારે હાથ હે
 લાજ હમારી—હોરી,

કુમરી-૯૫.

બાલમ પરદેસવા ન જાઓરે—
 મેરે જોળનપે આઈ બહાર,—બાલમ.
 જળાંપે નામ ન જાનેકા લાઈયે સાહેબ,
 ગલેપે મેરે ન ખંજર ચલાઈયે સાહેબ.
 શરાબ વસ્લકી પીજે પીલાઈયે સાહેબ,
 ખુદાકે વાસતે પેહલુમેં આઈયે સાહેબ.
 ચલો સોયેં ગલે જૈયાં ડાર,
 મેરે જોળનપે આઈ બહાર—બાલમ.

દાદરા-૯૬.

મેંતો તોરે સંગ લાગીજી મહારાજ—મેંતો,
 મોલે ગુંબદ પર તન મન વારૂં,

કલસ સુનેરી સાળ—મેંતો.
 દેસ દેસકી મેદની આવે,
 ભરદો મુરાદેં મનકી ખાળ—મેંતો.
 કીરપા કીજીયે દરશન દીજીયે,
 તુમ હીંદલ વલી મહારાળ—મેંતો.
 સરન પુરેકી લાજ તુમ્હીંકી,
 તુમરી હું મેં ચેરી ખાળ—મેંતો.

કચ્છી દાંતરો—૯૭.

દાંતરો કીંવીઓ સેતાં ખોઓ ખડમાં પેઓ,
 મુકે નઉં ઘડાયે ડેઓ સજન દાંતરો કીંવીઓ—દાંતરો.
 જન ધરજી પુટડી ખાયડી તન ધરજી ફજીતા પાર,
 પુટડી પુઠીઆ ફરેંતા ચાર ભાયડેકે જંજર ચાર—દાંતરો.
 જન ધરજી અચ્છી ખાયડી, તન ધરજી ફજીતા પાર,
 અચ્છી મજા પટકી થઇ છોકરેંજો તાલ લાલ—દાંતરો.
 જન ધરજી સનડી ખાયડી, તન ધરજી ફજીતા પાર,
 સનડા મજા સુઈ થઇ થેઓ ડોરેંજો તાલ લાલ—દાંતરો.
 જન ધરજી જાડી ખાયડી, તન ધરજી ફજીતા પાર,
 જાડી મંજા ઢોલ થઇ થેઓ સુણાઈજો તાલ લાલ—દાંતરો.
 જન ધરજી પુવર ખાયડી તન ધરજી ફજીતા પાર,
 અટકો ફાંડે મટકો ફાંડે દે છોકરેંજો ગાર લાલ—દાંતરો.

બહાલી કહીને બોલાવી,
અલી મહુને બહાલી કહીને બોલાવી-
આનંદમાં ડોલાવી-અલી મહુને.

પાસે આવે તો કહું કાંઈ કાનમાં,
કહી ભોળીને ભરમાવી,
મીઠું મીઠું કહી કાંઈ કાંઈ કાનમાં,
બહાલે મને શરમાવી-અલી મહુને.

મુઝાઈ છું ત્યાં કરી અડપલું,
દીધી મહુને ગભરાવી,
થાઈ છું સ્વસ્થ ત્યાં લઈને બાથમાં,
છાતીનાં સરસી દબાવી-અલી મહુને.

લુચ્ચાઈ બહેની એવી કરીને,
મહુને બહાલુડે ફસાવી,
હું મોઈ ભોળી નવ કાંઈ સમજી,
ઠ્યાંથી શકું તો ફાવી-અલી મહુને.

(વીસમી સદી)

પુશ ખખર !!

પુશ ખખર !!

અમારી પાસે નીચે લખેલી કિતાબો તથા રે
સિવાય બીજી પણ મલશે. એક કાર્ડ લખવાથી ની. પ
થી મોકલવામાં આવશે.

મુરશીદ કામીલ—એમાં ખુદાથી મલવાનાં આતીનીયા
છુપા બેદો તથા તેનાં કવાયેદો છે. કીંમત ૦-૮-૦.

હયાતે જાવેદાની—તવારીખે હઝરત પીરને પીર હસ્તગી
યાને સૈયદ અબ્દુલકાદર છલાની રહની કરામાનો અ
છંદગીતો એહવાલ છે. કીંમત ૦-૬-૦.

રમુઝે દીલપસંદ | આ બંને કિતાબોમાં હિરદુ અને ગુજરાતી
ગુલઝરે ઝરાફત | જ્યાનમાં નસીહતથી દુઅકાઓ, અને
રમુજ બાબતોથી બરપુર છે, કીંમત દરએકની ૦-૬-૦.

કરીશમયે કુદરત—એમાં નસીખ અજમાવવા માટે ફાલનામા,
ખાંખની તાખીરો, ઇલમે કયાફા, વીગેરે છે. કીંમત ૦-૫-૦

બઝમે કબ્વાલી

મેહરે દરખશાં

આરામે દીલ

સોહાની હરીયાલી

દીલપુશ ગૌહર

બુલબુલે બંગાલી

નગમયે રહાની

આ સાત ગ્રંથની ગાયનની કિતા-
બોમાં દરએકમાં બુદી બુદી કબ્વાલી
અને હરફા ગઝલો, અને નાટકના હિરદુ
તથા ગુજરાતી ચુટી કાદેલાં ગાયનો,
દાદરા, હમરી, કેહેરવા, વીગેરે કિતાબી
ગાયનો વીગેરે દરએકમાં બુદો બુદો છે.

કીંમત દરએકની રૂ. ૦-૪-૦.
કિતાબો મલવાનું કેશાણું—

સૈયદ અનુભીયાં બીન સૈયદ અમીરમીયાં કાદરીની કં૦

મુ. બીલીમોરા. જલ્લો—સુરત.

